

Krajowy Sekretariat Nauki i Oświaty NSZZ „Solidarność”

National Secretariat of Science and Education of NSZZ „Solidarność”

Warszawa, 20 lutego 2026 r.

L.dz. KSNiO/KSOiW/11w/2026

Szanowny Pan Minister

Dariusz Salamończyk

Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

Dot.: RM-0610-3-26 UD353

Opinia
Krajowego Sekretariatu Nauki i Oświaty NSZZ „Solidarność”
do projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie oświaty
oraz ustawy o finansowaniu zadań oświatowych

Krajowy Sekretariat Nauki i Oświaty NSZZ „Solidarność” negatywnie opiniuje projekt ustawy zmieniającej Ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty oraz Ustawę z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych. Projekt przewiduje podwyższenie opłaty za dopuszczenie podręcznika do użytku szkolnego, określenie wieloletnich limitów wydatków budżetu państwa na dotacje celowe związane z finansowaniem podręczników i materiałów edukacyjnych oraz wprowadzenie szczególnego mechanizmu umożliwiającego Radzie Ministrów ustalenie maksymalnych kwot dotacji.

KSNiO ocenia, że projekt ma w przeważającej mierze charakter fiskalny i techniczny, natomiast w niewystarczającym stopniu odnosi się do skutków systemowych dla funkcjonowania szkół, dostępności materiałów dydaktycznych oraz stabilności rynku wydawnictw edukacyjnych. Regulacja dotyczy obszaru bezpośrednio związanego z realizacją prawa do nauki i jakości procesu kształcenia, dlatego powinna być poprzedzona pogłębioną analizą skutków oraz szerokimi konsultacjami środowiskowymi.

Proponowane podwyższenie opłaty za dopuszczenie podręcznika do użytku szkolnego należy co do zasady uznać za kierunkowo uzasadnione, ponieważ procedura dopuszczeniowa generuje realne koszty eksperckie i organizacyjne, a zapewnienie wysokiej jakości merytorycznej podręczników leży w interesie publicznym. Jednocześnie projektowany przedział opłaty — od 2800 zł do 14 000 zł — może stanowić istotną barierę dla małych i średnich wydawnictw oraz zespołów autorskich. W praktyce może to ograniczyć dostęp mniejszych podmiotów do rynku dopuszczeń, a w konsekwencji zmniejszyć konkurencyjność i różnorodność oferty podręcznikowej. Z punktu widzenia systemu oświaty niekorzystna byłaby sytuacja nadmiernej koncentracji rynku i ograniczenia pluralizmu metod oraz treści dydaktycznych. Dlatego podwyższeniu opłat powinny towarzyszyć rozwiązania łagodzące, umożliwiające udział w procedurze również mniejszym podmiotom, zwłaszcza w obszarze materiałów specjalistycznych i innowacyjnych.

Projekt wprowadza również wieloletnie limity wydatków budżetu państwa na finansowanie dotacji celowych na podręczniki i materiały edukacyjne aż do roku 2035. Sam kierunek wieloletniego planowania należy ocenić pozytywnie, jednak zaproponowane kwoty nie zostały powiązane z żadnym obiektywnym wskaźnikiem waloryzacyjnym. Nie uwzględniono inflacji, wzrostu cen materiałów edukacyjnych ani zmian liczby uczniów. Brak mechanizmu korekcyjnego powoduje ryzyko niedoszacowania środków w kolejnych latach oraz przenoszenia napięć finansowych na organy prowadzące szkoły. Może to osłabić skuteczność mechanizmu dotacji celowej przewidzianego w art. 55 ustawy o finansowaniu zadań oświatowych i negatywnie wpłynąć na realną dostępność materiałów dydaktycznych.

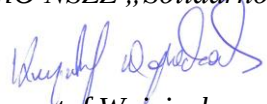
Dodatkowe zastrzeżenia budzi rozszerzenie kompetencji Rady Ministrów do określania maksymalnych kwot dotacji w trybie szczególnym, z wyłączeniem części ustawowego mechanizmu. Rozwiązanie to zwiększa uznaniowość decyzji wykonawczych i zmniejsza przewidywalność finansowania zadań oświatowych. Stabilność finansowania materiałów edukacyjnych powinna wynikać z przejrzystych reguł ustawowych, a nie z decyzji podejmowanych w trybie nadzwyczajnym w trakcie roku budżetowego.

Projekt nie zawiera także wystarczającej oceny skutków dla szkół i nauczycieli, ani analizy wpływu proponowanych zmian na praktykę doboru podręczników i materiałów edukacyjnych. Nie odnosi się również wprost do konstytucyjnego obowiązku władz publicznych zapewnienia równego dostępu do wykształcenia. Regulacje dotyczące finansowania podręczników powinny być projektowane nie tylko z perspektywy budżetowej, lecz także z uwzględnieniem jakości i ciągłości procesu dydaktycznego.

Krajowy Sekretariat Nauki i Oświaty NSZZ „Solidarność” stoi na stanowisku, że projekt wymaga uzupełnienia o mechanizmy chroniące udział małych wydawnictw w rynku podręczników, wprowadzenia wskaźników waloryzacyjnych dla limitów wydatków oraz wzmocnienia ustawowych gwarancji stabilności finansowania materiałów edukacyjnych. Niezbędne jest również przeprowadzenie pogłębionych konsultacji społecznych przed przyjęciem ostatecznej wersji regulacji.

W imieniu KSNiO NSZZ „Solidarność”

*Zastępca Przewodniczącego
KSNiO NSZZ „Solidarność”*

Krzysztof Wojciechowski